

ВАХ'Я Тойво (псевд. — Петров Іван Михайлович; 30. 03(12. 04). 1901, м. Гельсінгфорс, нині Гельсинкі — 18. 06. 1984, м. Петрозаводськ, Карелія, РФ) — військовик, письменник, організатор виробництва. З походження фін. Член СП СРСР (1974). Державна премія Карел. АРСР (1979). Учасник воєн. дій 1918–20, рад.-фін. та 2-ї світ. воєн. Бойові та держ. нагороди. Закін. Вищу прикордонну школу у Москві (1928), навч. у Моск. університеті. Служив у прикордон. військах побл. м. Сестрорецьк (Ленінгр. обл., РФ), від 1924 — нач. застави. Брав участь

в операції «Трест» (1925) зі знешкодження англ. розвідника С. Рейлі, події якої відображ. у романі «Мертвая зыбь» Л. Нікуліна (Москва, 1965) та у т/ф «Операція «Трест»». Після успішного завершення операції майже 40 р. жив під новим ім'ям та прізвищем (І. Петров). 1928–38 служив у Білорус. прикордон. окрузі. Перебував під арештом у лютому–жовтні 1938. Після звільнення — у запасі. 1945–58 — директор спирт., сокоморсового, цикорієсушил. заводів у смт Чуднів Житомир. обл. 1962 виїхав до Калінінграда (РФ), згодом — до Петрозаводська (РФ). Літ. діяльність розпочав 1958. Після зняття табу на його біографію написав повісті «Красные финны» (1970), «В переломные годы» (1978), «Мои рубежи» (1981; усі — Петрозаводськ). У Чуднові ім'ям В. названо вулицю, встановлено пам'ятну стелу-горельєф (скульптор В. Фещенко, арх. А. Черниченко).

Рекомендована література

1. Строева Г. Два життя Тойво Вах'я // Рад. Україна. 1983, 7 жовт.;
2. Нечипоренко В. Два імені чекіста // Рад. Житомирщина. 1987, 4, 5, 7, 8 лип.;
3. Тихонов О. Свидетель: Докум. роман // Север. 1990. № 1–4.

М. Ю. Костриця

Бібліографічний опис:

Вах'я Тойво / М. Ю. Костриця // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-32524>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).